

Štev. 3.

V Ljubljani, dne 3. marca 1910.

Leto II.

Skrbimo zase.

Če bo gospodar ob najhujšem delu hodil drugam delat, bo njegovo gospodarstvo gotovo nazadovalo. Ako bo še zraven odprodal les in gnoj, bo imel v kratkem pravo puščavo na svoji kmetiji.

Primeroma je malo denarja na kmetih. Veliko imajo pa posamezni dolga. Tako da morajo plačevati domači kmetje na milijone obresti od svojih posojil. Vsak pameten človek bi pričakoval da bodo kmečki varčevalci nesli tja svoje prihranke in le tam jemali posojila, kjer se skrbi za njih potrebe, da bodo podpirali domače zavode, ne pa dajali nasprotnikom denar, da delajo zoper nas. Res ni veliko, če se par sto kron vložijo, toda na tisoče vlog napravi milijone, od katerih nekaj dobička tudi domačemu zavodu ostane. Res se ne pozna posebno, če vzameš posojilo tu ali tam. Gledal boš, da ga dobiš najceneje. Toda kjer si ga vzel, si dal tudi zavodu gospodarsko podporo in si ga okrepil.

Povsod se širi stanovska zavest, le pri kmetu je še ni prav nič. Prvo geslo nam bi moralo biti: Naš denar, naš dobiček kmečkim zavodom! V domačih posojilnicah bo ves denar doma ostal.

Če pa ni mogoče vzeti posojila doma, ali ne vložiti ravno rad pri znanih, potem nesi denar v zavode, ki kmetijstvo podpirajo. Tu pa moramo naravnost povedati, da od liberalnih mestnih hranilnic ni prav nič pričakovati za kmeta. Liberalci že tako ne marajo za kmeta. Kakšen hrup so vzdignili leta 1908. zoper kranjsko hranilnico in trdili, da ni denar varen pri njej, ko ima vendar devet milijonov rezervnega zaklada. Namen je bil čisto prozoren: denar so hoteli dobiti za svoje zavode, denar seveda tudi kmečki. Res je pa, da je kranjska hranilnica storila več za podporo revežev in obče koristne namene, kakor vsi kranjski liberalni zavodi.

Saj se bo še letos odprla bolnišnica za neozdravljive. Sto revežev bo imelo brezplačno vso oskrbo, hrano, zdravniško pomoč in pogreb. Proti liberalni gonji se mora enkrat resnica povedati.

Pomen mlekarstva.

V zadnjem času smo brali, da je pač dvomno, če so mlekarne pri gospodarstvu kaj koristile, ker se množina mleka ni pomnožila. Zdaj ga ne dobi ljudstvo za hrano in pijani zapijejo dobljeni denar. — Škoda, da pisatelj sam ni ogledal kmetije, katere dajejo redno že več let mleko v mlekarno. — Prepričal bi se lahko, da se redi vsled dobre prodaje mleka veliko več živine, kakor poprej; živina se bolje krmi, samemu gospodarju je lažje na dobrih kravah. Kdo se je pred za krave brigal? Pojdite na semnje gledat ali pršajte kmeta, koliko stane dobra molznica. Odkar so mlekarne, se je cena dobrim molznicam prav zelo povzdignila. Kdor jo ima, jo sploh brez posebne ga vzroka ne proda.

Lahko tudi trdimo, da se je vsled mlekarne množina mleka najmanj za polovico povečala. Res je napačno, če se odda prav vse mleko v mlekarno, da ga še za potrebo doma ne ostane. Poleti ostane tako vse opoldansko mleko, saj se po deželi še skoro povsod trikrat molze, doma, kar popolnoma zadostuje za domačo rabo. Še važnejši je skupiček ob mescu. Trikrat toliko dobi naši ljudje za mlečne izdelke, kakor so dobili poprej. Iz 100 litrov mleka napravi kmečka gospodinja v najboljšem slučaju dva funta masla, za katero bo dobila 2 K 60 v, če ga prav dobro proda. V mlekarni dobi le za smetano 9 K. Če ima dve kravi, od katerih da vsaka na leto 1000 l mleka za mlekarno, potem je pri teh kravah dobila 128

kron več, kakor bi dobila, ko dela in razne sitnosti pinjenja še ne računimo.

Kaj nese mlekarstvo, so natančno dokazali podatki iz Nemčije. Po poročilih svetnika Pfistererja v ministrstvu so v Nemčiji dobili preteklo leto do 25 tisoč 500 milijonov litrov mleka v skupni vrednosti vseh izdelkov 2642 milijonov mark. Pri tem so računali vrednost vsega pridelanega žita na 2253 milijonov, vsega krompirja na 875 milijonov, vsega izdelanega sladkorja na 418 milijonov.

Niti druge stroke gospodarstva se ne morejo meriti z mlekarstvom. Vsi rudokopi so donášali obenem s premožem 1417 milijonov, vse kovine 264 milijonov, vsi dohodki železnic leta 1905. 2437 milijonov mark (Ena marka je 1 K 17 v). Ali vidite, kaj donáša ponižna krava s svojim mlekom. Dolgo je bila prezirana, zdaj dosega vedno večjo čast.

Seveda ne moremo hvaliti vseh krav, ki so le presuhe in premršave. Še premalo se brigajo zanje gospodarji. Hvaliti ne moremo niti gospodinje. Nekatere mislijo, da je vse dobro za mlekarno. Ne pomijejo posod in ne umijejo rok pri molži. Včasih je zadnje mleko v posodi čisto blatno. Kaj čuda, če potem gosposka kazni naloži. Nikdar ne bi smela nobena mlestiti, če si ni popolno rok umila. Mleko pride v mlekarne, ki ima malo tolašče pa veliko nesnage.

Pri mlekarstvu je prva in zadnja reč le snaga in snaga. Treba bi bilo v mlekarne nekaj odločnih mlekarjev, ki bi vsako umazano mleko zavrnili. Takoda odločnost bi bila za ljudi in za mlekarne prava dobrota.

Nekatere gospodinje tudi mislijo, da zjutraj mleko lahko malo pihajo in izpihajo doli nabrano smetano. Tolažijo se, da je pač mlekarne last vseh. Če se dobi malo za zabelo, nič ne škoduje. Da je to navadna goljufija in tatvina, nič ne pomislijo. Prav treba bi bilo ta-

ko debelo vest v kakšni ječi malo olajšati.

Brez dvoma bo poraba mleka in mlečnih izdelkov vedno bolj rastla, da bodo gospodarji vedno več dobili od svojih krav in gojili mlekarstvo z vsemi močmi, čeprav nekateri tega gospodarstva ne razumejo.

Beton.

V.

Betonirano gnojišče.

Slovenski gospodar! Danes bova govorila zopet o sila važni stvari. Že v zadnjem članku sem ti priporočal, paziti na gnoj in na gnojnico, da se ti ne spridi. Dober gnoj in po travnikih in po vrtnih razpeljana gnojnica ti bota donašala lepega dobička pri tvojem gospodarstvu.

Prav je torej, da tudi za gnoj in gnojnico kako kronico utрпиš. Zato pripravi si dobro gnojišče in pripravno gnojnično jamo. Stroški za to se ti bodo v kratkem izplačali.

Zadnjič sem popisal tiste vrste gnojišč, kjer je gnojnična jama zraven gnoja. Taka gnojišča smo imeli pri nas dosedaj. Taka gnojišča so imeli vsi, o čem prebrisan gospodarji. Žalibog je pa še na Slovenskem veliko gospodarstev, ki niti takih gnojišč nimajo. Zraven hleva ima neko jamo, v tisto skida gnoj, z vseh strani se steka v to jamo deževnica, ki je od gnoja umazana gnojnici podobna voda; to je njegova gnojnica. Prava gnojnica pa niti do gnoja dostikrat ne pride, ampak zleze kar v hlevu v tla. Tak gospodar mora imeti vsako leto slabo letino, če Bog posebno ne blagoslovi njegove zemlje.

Mislím, da bom ustregel vsakemu za napredek vnetemu gospodarju, če danes povem, kako se napravi najboljša vrste gnojišče. To je gnojišče, pri katerem ni gnojnica v posebni jami zraven gnoja, ampak je gnojnica pod gnojem. Gnojnična jama je tako velika kakor celo gnojišče in čez celo jamo je pokrov iz gnoja. To je zelo dobro za gnoj in za gnojnico.

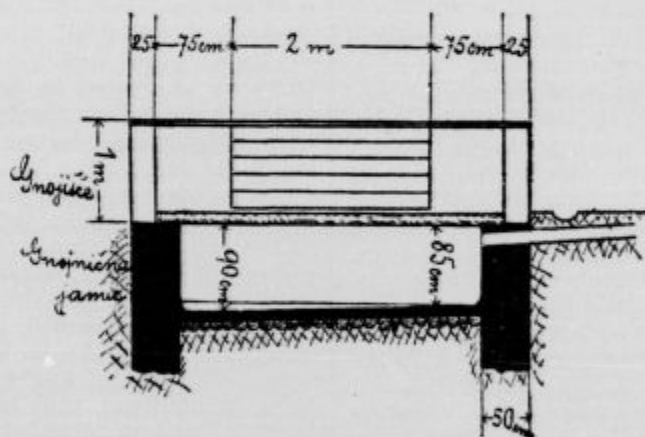
Hlevski gnoj obstoji iz živalskega blata, scalnice in stelje. Prvo dvoje je prav za prav gnojilo. Blato ima namreč v sebi fosforovo kislino, scalnica pa ima v sebi kalij in dušik; snovi, katere potrebujejo vse rastline. Stelja sama na sebi ima kaj malo redilnih snovi. Nastiljamo ž njo zato, da prvič živina leži na gorkem in suhem; drugič pa zato, da obdrži iz blata in scalnice posrkanе snovi, namreč fosforovo kislino in kalij. Da damo detelji fosforove kisline, zato po njej posipljemo tomažev žlindro, ki ma 16, 18 ali 20 odstotkov fosforove kisline. Kajnit ima v sebi pa kalij. Če pelješ na njivo težak voz gnoja, kaj pravzaprav pelješ? Nekako 4 in pol kilograma dušika, 2 kg fosforove kisline in okroglo 5 kg kalija; torej okrog-

lih 11 in pol kg redilnih snovi, pa jih konji ali volí komaj vlečejo. Toliko redilnih snovi ima v sebi dober gnoj.

Te redilne snovi se pa iz gnoja kaj lahko izgube. Zato mora kmet skrbeti, da redilne snovi v gnoju ohrani, da z gnojem v zemljo pridejo. Redilne snovi uhajajo v tla in v zrak. Zato morajo tla gnojnične jame dobro držati in gnoj mora biti pravilno nakidan in dobro potlačen, in vedno mora imeti dovolj vlažnosti (mokrote), da se ne posuši. Suh gnoj je prav veliko redilnih snovi izgubil.

Da se torej gnoj ohrani vedno vlažen, zato so velikega pomena gnojišča, o katerih tu govorimo. Gnojnica je pod gnojem, vedno dobro pred zrakom zaprta; torej ne more iz nje uhajati dušik in kolikor ga izpuhti, ga zgorej ujame gnoj. Ob deževju pada dež na gnoj in ga nekoliko izpira, vendar pri našem gnojišču to ni nikaka škoda, ker vse pade v gnojnico pod gnojem. Gnoj zopet varuje, da se gnojnica poleti preveč ne segreje in da pozimi ne zmrzne. Oboje namreč gnojnici škoduje. Gnoja ni treba nikdar polivati, ker dobiva dovolj mokrote iz gnojnice. Nikdar ne bo postal suh ali plesniv, če je količjak pohojen.

Popisal sem prednosti naših najnovejših in tudi najboljših gnojišč. Sedaj pa hočem povedati, kako se taka gnojišča delajo.

Podoba 1.

Podoba 1. ti kaže tako gnojišče v prerezu počez. Izkopije se 4 metre široka in osem metrov dolga jama dober meter na globoko. Ob steni jame je treba kopati nekoliko globlje, tam je temelj za betonirano steno gnojnične jame. Krog in krog po jami se zbetonira 50 cm debela stena, tudi 40 cm močna bi zadostovala. Na podobi 1 je 50 cm močna. Ta stena se naredi toliko visoko, kolikor visoko hočemo imeti tla za gnojišče torej približno 1 m; to je do višine zunanjega sveta. To kar smo sedaj naredili, je jama za gnojnico. Narediti jej je treba še tako dno, da bo gnojnico držalo. Na podobi 1 vidimo,

da je dno narejeno iz kamnja, ki je zabito v tla drugo tik drugega. Ta kameniti tlak se naredi čez celo jamo zato, da bo šlo betona manj. Čez ta tlak se pa zbiže kakih 5 do 10 cm debel beton. Za steno gnojnične jame, ker je 40 do 50 cm močna, ni treba delati močnega betona zadostuje mera 1:6:8 (ena mera dobrega portlanda, 6 mer peska in 8 mer gramoza ali šute), celo 1:6:10 bi zadostovalo.

Tlak v gnojnični jami vrh kamni tega tlaka, je pa dobro narediti iz nekoliko močnejšega betona, ker bo samo 5 do 10 cm debel, torej mera 1:3:5 ali 1:4:6. Ves beton gnojnične jame, torej stene in tla pa je treba znotraj s fino portlandovo malto zgladiti na 1 do 2 cm na debelo. Za ta omet se pa rabi 1 mera portlanda in 1 do 2 meri presejanega ostrega peska.

Tla v gnojnični jami se morajo narediti tako, da proti eni strani ali v en kot vise. Na podobi 1 se vidi, da je jama na oni strani, kjer gnojnica vanjo teče, globoka 85 cm, na nasprotni strani pa 90 cm.

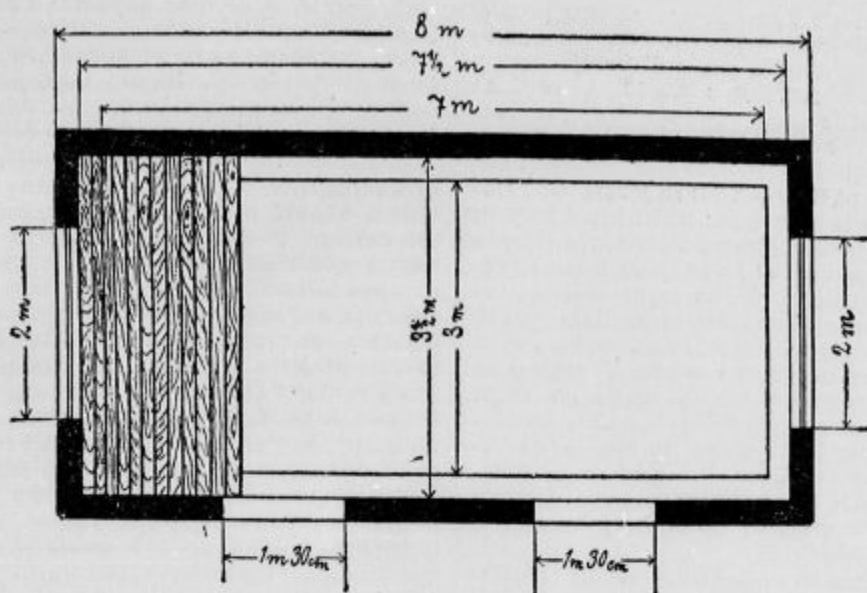
Jama je torej zbetonirana. Zdaj pa moramo narediti še gnojišče, to je dvor za gnoj.

Že prej sem povedal, da gnoj veliko redilnih snovi v zrak izgubi. Gledati nam je torej, da gnoj pred zrakom zapremo kolikor mogoče. Popolnoma zraka varovati ga itak ne moremo in to bi

tudi dobro ne bilo. Zelo potrebno pa je, da ga zapremo vsaj od strani. Zato bomo na gnojišču naredili 80 cm do 1 m visok zidek, nekaj obod krog gnojišča.

Iz pod. 1. je razvidno, da smo na steni jame, ki je 50 cm močna, napravili 25 cm odstave in smo zbetonirali 25 cm močan in 1 m visok zid kot obod gnojišča. Ta zid bo tudi varoval, da nam kokoši gnoja ne razbrskajo preveč, ali da nam ga prašiči ne razrijejo.

Zid okrog gnojišča ima pa tu in tam vrzeli, da je mogoče z vozom na gnojišče in da iz hleva gnoj na gnojišče znosimo ali zvozimo. Te vrzeli so razvidne na pod. 2. Na vsakem koncu gno-

Podoba 2.

jišča je vrzel široka 2 m; po njej gre lahko vsak voz skozi gnojšče. Od strani so pa vrzeli 1 m 30 cm velike, da skozi nje iz hleva gnoj spravljamo na gnojšče. Na odstavo 25 cm pridejo smrekovi tramiči in vrhači, ki bodo gnoj nosili. Ti tramiči so čez celo jamo na gosto položeni in močni 10 do 15 cm. Čim bolj dolgi so, tim bolj močni morajo biti. Na podobi 2 so tramiči položeni čez tretjino gnojnične jame.

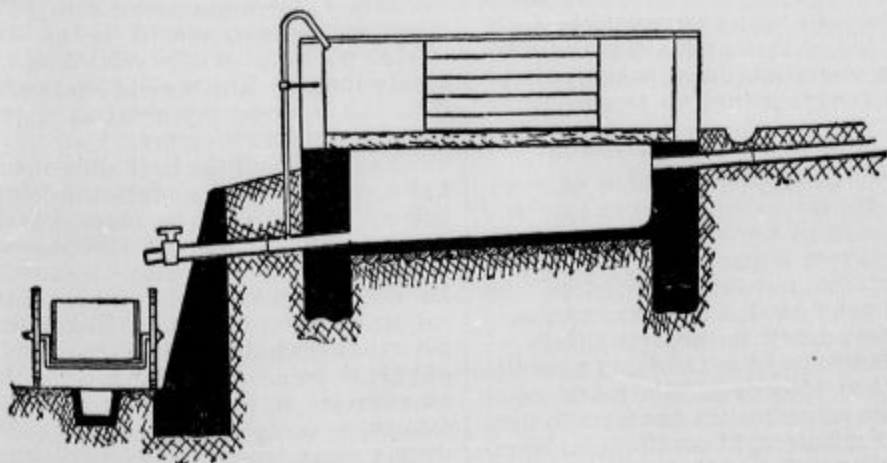
Gnoj na gnojšču se lahko nakida do poldruga metra visoko. Ker je gnojnica pod njim, bo iz nje nasrkal dovolj vlažnosti, bo ostal vedno dovolj moker. Tak gnoj se lepo sam od sebe pripravi, da je kar mogoče dober za gnojenje.

Kaj pa z gnojnico? Razpeljavali jo bomo spomladi in jeseni v deževnem vremenu po travnikih in vrtovih. Zato jo je treba dobiti iz jame.

Kdor ima gnojšče na ravnem in noče ali si ne more nikjer izkopati jame za gnojnični voz, on bo moral gnojnico iz jame zajemati ali pumpati. S tem pa je dosti dela. Kadar delamo novo gnojšče, je veliko vredno, da isto naredimo tako, da bomo pozneje kolikor mogoče malo dela imeli z gnojnico.

Podoba 3. nam kaže gnojšče, kjer se gnojnica iz jame odtoči tako, kakor vino iz soda. Od gnojnične jame je napeljana cev, ki ima na koncu pipo. Gnojnični voz se zapelje pod pipo, pipa se odpre in sod je hitro poln gnojnice. Ta cev mora biti seveda železna in ima svetlobe kakih 10 cm. Cev pa mora biti po zimi prazna. Če bi gnojnica po zimi v njej zmrznila, nam jo razžene. Zato mora biti na koncu cevi v gnojnični jami železna zatvornica, ki cev popolnoma znotraj zapre. Ko je zgoraj cev zaprta, se na spodnjem koncu pipa odpre in tista gnojnica, kar je v cevi, steče ven in cev je prazna. Dobro je, pipo vedno odprto pustiti. Če bi zgoraj zatvornica ne držala dobro, bi se cev zopet napolnila z gnojnico, ki bi v mrazu v njej zmrznila in cev bi počila. Da se cev hitro izprazni, je dobro vanjo vdlati tenko zračno cevko, ki je zgoraj nazaj zavita, kakor je videti na podobi 3. Skozi to cevko pride zrak v večjo cev in vsa gnojnica takoj iz cevi odteče.

Ker se vedno nekaj gnojnice polije, je dobro pod pipo napraviti malo votlinico, da razlita gnojnica vanjo odteka in da se pod vozom ne dela nepotrebno blato.

Podoba 3.

Kdor ima gnojšče na bregu, on posebno lahko napravi tako iztočno cev s pipo. Dela in stroškov je res nekaj več, a to samo enkrat. Polajšano je pa potem za vedno. Danes, ko nam poljedelcem delavcev vedno manjka, moramo povsod paziti, kako si bomo delo zmanjšali. Kdor pa ima gnojšče v ravlini, on si lahko 2 m globoko jamo izkoplje, vanjo napelje pipo in v tisto jamo zapelje voz in gnojnica se tudi tu sama natoči.

Ako se ti zdi predrago, delati zid okrog gnojšča, si stroške zmanjšaš nekoliko s tem, da zbetoniraš le posamezne stebre 3 do 4 m narazen in med stebri narediš steno iz desk, katere se lahko proč jemljejo.

Kako velika naj bodeta gnojnična jama in gnojšče?

Naše podobe kažejo načrt, ki je proračunan za osem glav odrasle živine. Gnojnična jama je 3 m široka, 7 m dolga in 85 do 90 cm visoka. Glej pod. 1. in 2. To zneso dobrih 18 m³ (kubičnih metrov). Gnojšče pa je po pod. 1 in 2 široko 3 1/2 m, dolgo pa 7 1/2 m. To je 24 m³ (kvadratnih metrov). Na eno glavo živine mora priti okrog 3 m³ gnojšča in nekaj nad 2 m³ gnojnične jame.

Dostaviti moramo še to, da kdor mora delati široko gnojšče in ne more lahko dobiti dovolj močnega lesa za pod gnoj, naj sredi gnojnične jame zbetonira nizek stebriček. Na ta stebriček nasloni po dolgem dva trama in na dva trama se naslonijo tramiči, ki so počez položeni čez gnojno jamo. Deževnico moramo na vsak način pod gnoj varovati, ker ga izpira in gnojnico kvari, zato naj se mimo gnojšča naredi jarki, po katerih odteka deževnica. Tak jarek kaže v prerezu pod. 1 na desni strani.

Slovenski gospodar! Preberi pazljivo današnji članek in naredi si novo gnojšče. Res je s tem nekaj stroškov, a ti stroški se ti bodo v par letih izplačali. Dober gnoj in dobra gnojnica sta zlata vredna in iz njih si boš res zlato koval. Priporočam ti pa to napravo posebno letos, ko je portland tako poceni, kakor ni bil še nikdar. V celih vagonih ga ponujajo po 3 K 60 h, zadnji čas celo po 3 K 40 h. Torej pogum in loti se. Ko boš imel narejeno, boš rekel: Le zakaj nisem tega že prej naredil! P.

Naša svinjereja.

Vsem kmetom se je letos dobro zdelo, ko so prodajali svoje ščetinarje, ker še nikdar niso imeli take cene. Goveja živina je ostala pri prejšnji, primeroma nizki ceni, 50 do 76 K živa vaga 100 kg. Prešiče smo prodajali navadno po 1 K 10 vin. do 1 K 24 vin. 1 kg. Pri tem je treba še pomisliti, da prašiči jedo vse, da jih ena svinja vrže na leto 14 do 24, ker skoti vsaka lahko dvakrat. Krava ima le enkrat na leto teleta. Gotovo stane kmeta 100 kg prireje pri govedi še enkrat toliko krme in truda, kakor 100

kil prašičje prireje. Po stari navadi merijo naše gospodinje prašiče na pedi, koliko so se izredili. Če opazuješ v istem času oba — teleta in prašička, boš videl, da se prašiček prej izredi za tri prste, kakor tele za enega. Kmeti torej manj stane reja prašičev, ki se pa vedno dražje v denar spravijo.

Čisto lahko je mogoče, da bodo cene letos nekoliko padle, gotovo bo pa prašičje meso vedno dražje, kakor goveje. Naj še toliko priporočajo razno olje in maščobo, gotovo bo ostala vedno prašičeva mast najboljša zabela. Ker hočejo ljudje vedno bolj dobro živeti, je tudi gotovo, da se bo prašičje masti zmiraj več porabilo. Število ljudi ne raste toliko na kmetih, kakor v mestih in obrtnih krajih, ki hočejo tudi jesti. Vemo tudi, da so klobase ohranile svojo veljavo. Brez šunka nobena boljše gostilna ne more biti, v hotelih se vedno pogostejše zahtevajo prašičkova reberca in svinjska pečenka. Čim bolj se bo množil tujski promet, več bodo porabili prašičev. Da je to res, spoznamo tudi iz zahteve kupcev, ki hočejo imeti le mlade in lepe prašičke. Ti so za pečenko. Kakšni stari imajo meso le za klobase.

Že na kmetih opazamo, da se zdaj veliko več prašičev doma pokolje, ker kmet sam spozna, da svinjina tudi njemu tekne, čeprav se mu le prepogosto zdi škoda kaj lepega doma zaklati, ker se denar tako krvavo rabi. Kako napreduje poraba prašičjega mesa, le še en dokaz. V Nemčiji imajo precej natančne podatke, koliko se prašičev zakolje in koliko teže so imeli. Računi so takole pokazali: Leta 1883 so bili vsi zaklani prašiči težki 5,625.780 met. stotov, leta 1900 10,337.660, leta 1907 že 13,539.230 stotov. Prebivalstvo pa se je v tem času ravno za polovico pomnožilo. Vendar je prišlo na enega prebivalca leta 1883 12 kg prašičjega mesa, leta 1907 pa 21 kg 840 gr. To se pravi: Ljudje so vsi vprek na osebo povzili v enem letu toliko mesa. Na Saškem jim je svinjina tako všeč, da so prišli celo 27 kg 9 gr na eno osebo. V 25 letih so imeli nemški kmetje skoro trikrat toliko prašičev, kakor poprej.

Čisto naravno je torej, če so se nemški kmetje z vsemi močmi lotili prašičoreje. Leta 1883 so našli vseh prašičev v cesarstvu 9 milijonov, zdaj jih je 20 milijonov. Pri nas so našli pri zadnjem štetju 107.834 prašičev. Seveda je to za čisto kmečko deželo veliko premalo. Na Nemškem pride na vsakih tisoč ljudi 435 prašičev, pri nas le 214. V Nemčiji je le 36 odstotkov prebivalstva kmečkega stanu, pri nas 70.

Kdor pozna razmere, bo vsak pritr dil, da bi mogli najmanj tretjino več dobiti za prašiče. Ko bomo bolj gnojili z gnojnico in umetnimi gnojili, bomo lahko tudi več krme pridelali in več živali redili. Treba bo tudi prašičerejo vsestransko povzdigniti, za kar je potrebno:

1. Dobra pasma.

Naša deželna pasma je zelo različna. Splošno imajo tesne hrbte in počasi

rastejo. Če kdo spozna, da mu prašiči ne rastejo, je najbolje, da jih precej stran spravi. Če jih tudi pobije, bo na manjši škodi, ker s prašiči, ki radi ne jedo ali le slabo krmo porabijo, ni mogoče nič narediti.

Najbolj se je sponesla do sedaj angleška pasma — velikih jorkšircev. Dobre prednosti so pri njih: hitra rast in dobra poraba hrane. Zahtevajo seveda dobro postrežbo in so proti mrazu precej občutljivi. Težko je pa dobiti veliko pasmo, ker vsak, ki prodaja, pravi, da so njegovi največje sorte. Ko začno rasti, se nasprotno skaže. V resnici se je ta pasma razširila skoro po vsem svetu. V razvitih deželah, kakor na Moravskem in Češkem, imajo skoro izključno jorkširce. Pri nas so se poizkusili tudi prav dobro sponesli. Gotovo bo treba najprej in najbolj to pasmo razširjati.

V zadnjem času so začeli vpeljevati po naši deželi prašiče iz reje Feliksa Heš iz Najnkirhena, Altmark na Saškem. Ta je izboljšal domačo nemško pasmo z raznim križanjem in vzredil prav lepe prašiče, ki jih po leti krmi skoro izključno s pašo na lucerno. Postave so lepe, imajo krepko dlako, toda v rasti ne dosežejo velikih jorkšircev. Za posestnike, ki imajo slabe svinjake in ne morejo prašičev mraza varovati, bodo gotovo prav dobri.

Za naše gospodarske razmere je zelo važno vprašanje, kako pridemo najceneje in najhitreje do prave pasme. Če se da v ta namen kmečki ali deželni denar, potem smemo pričakovati in zahtevati, da se dobi dobro blago in se vse prav uredi. — Znano je, da se prašiči zelo hitro razplojajo, znano tudi, da najboljše redijo prašiče naše priproste kmečke gospodinje. Če to vzamemo skupaj, bo gotovo najboljše, da se v nekaterih krajih dežele, za enkrat bi jih zadostovalo pet ali šest, napravijo pri živinorejskih zadrugah ali mlekarnah prašičorejske postaje, ki bi dobile najboljše plemenske živali po znižani ceni od dežele. Od teh bi jih dobivale druge zadruge in zasebniki. Na drugo, kakor na zadrugo-kmečko podlago ne moremo postaviti povzdige gospodarstva, ki se je do sedaj edino obnesla. Prenaglati se pa tudi ne smemo, da bi hoteli kar naenkrat povsod in vse novo imeti. To bi stalo jako veliko brez potrebe in bi dobili, kakor vselej ob taki priložnosti, le slab material, da bi naši ljudje po slabih skušnjah izgubili zaupanje.

2. Krmljenje.

Kjer ni truda, ni kruha, ni mesa. Isto velja za prašiča, ki prav hvaležno plačuje dobro krmo. Nekatere gospodinje so v tem vendar pregorele. Že malim pujskom navalijo neposnetega mleka in moke notri, da res kar naenkrat postanejo debeli, pozneje pa nočejo več jesti. Boljše je, če se začetkom navadijo na slabšo pičo in se jim pozneje kaj boljšega primakne. Čudno navado imajo tudi nekatere, ki prašičem, ki naenkrat vse pojedjo, precej še drugič pri-

sejo, češ: »Vas bom že napasla, da boste imeli zadosti.« Prašičem ostane v koritih, preobjedo se in se pozneje le težko zopet popravijo. Ravno tako je na- pačno, če se korito vselej ne osnaži, temveč krma izvrne kar na prejšnje ostanke. Ne vem, kaj bi rekli v hiši, ko bi gospodinja ostanke celega dne pustila v skledi, jih s sajam in umazanimi rokami prenečkala in potem vrh tega večerjo izlila. Menda ne bi nobeden pokusil take brozge. — V nekaterih hišah imajo navadno svinje, če so tudi boljše pasme, prav slabe mladiče. Zenske so prelene. Svinja z mladiči mora imeti večkrat krmo, kakor navadni plemenski prašiči, pet- do šestkrat na dan najmanj. Zvečer se jim mora dati malo pred deseto in zjutraj zopet ob štirih. Za mlade prašičke je seveda mleko najboljše. Izračunali so, da vrže en liter posnetega mleka pri reji prašičev čez pet vinarjev. Če bomo hoteli imeti lepe prašiče, ne bomo smeli preveč mleka stran pošiljati. Gospodinje morajo zahtevati, da se spomladi in poleti v mlekarni posnema. Ne en liter posnetega mleka se ne sme izgubiti.

Da bomo pa letos lažje debelili prašiče, bo treba saditi veliko krompirja in pese. Če hočete imeti obilnejši pridelek, bo treba dodati gnojno še superfosfata in precej kajnite. Ravno pesa je kajnite posebno željna. V lani so mi umetna gnojila za peso in krompir saj petkrat izplačala stroške. Da napravi zalivanje z gnojnico prav lepo peso in pomaga krompirju, je našim gospodarjem že tako znano. V novejšem času rabijo z vedno boljšim uspehom tudi lucerno in domačo deteljo za krmo prašičev. Boljši gospodarji ne dajejo opoldne prašičem kuhe, temveč le deteljo. Pravijo, da so z uspehi zadovoljni.

3. Poprava svinjakov.

Naši svinjaki ne delajo časti gospodarjem. Stari in novi so še zdaj večinoma iz lesa, ki je vendar zdaj tako drag, da pameten kmet ne bo z njim delal, kar lahko iz opeke ali kamna boljše napravi. Leseni svinjaki ne dajo nobenega varstva zoper mraz, kar je pa potrebno, če imajo male prašičke. Če potem pride enkrat bolezen v take svinjake, jo je prav težko za vselej proč spraviti. Prostora je navadno malo, ven prašiči skoro ne morejo, snažiti se ne dajo. Glede naprave novih svinjakov bote kmalu imeli v »Km. domu« lepe načrte. Nekaj je že treba žrtvovati za najvažnejšo vrsto gospodarstva.

Naše gospodinje tudi dobro vedo, kako pogosto imajo prašiči kostnico, bolezen v nogah, da ne morejo hoditi. Najlepši prašiči najraje zbolijo za to boleznijo. Obvarovati se je je kaj lahko. Pustite jih vsaki dan malo na prost, da se zletajo. Če ne bi otroci pogosto zunaj skakali, bi bili gotovo bolehniji. Žival potrebuje gibanja in solnce za zdravje, ti jo pa obsodijo v večno ječo, kjer se še ganiti ne more. Brez dvoma bi ta bolezen tudi zelo zginila, ko bi prašiče bolj krmili z deteljo, po-

sešno lucerno. Gotovo je to dobra krma za plemene prašiče. Da tudi klajno apno izvrstno dela, je že tudi znano.

Opazoval sem v zadnjem času prav pazljivo gibanje na kmetih. Sami gospodarji, ki so res z vneto se lotili izboljšanja prašičev, so mi pravili, da dobiijo več kakor še enkrat toliko iz gospodarstva, odkar so se lotili mlekarstva in umne prašičereje. Prav gotovo se dajo dohodki našega kmeta še za polovico pomnožiti. Nikar se bati malega dela, ne osnovnih stroškov da nekaj dosežemo. Kdor ne seje, ne bo žet. Čudna je tudi razvada v nekaterih krajih, kjer so sicer jako dovtetni kmetje, toda še vedno vodijo svinjico le enkrat jeseni, potem jo čez leto zdebeltijo in po zimski zakoljejo ali prodajo. Vsak ve, da so prvi prašički najslabši, drugi, tretji, četrti šele lepi postanejo. Kjer se ne bo to popolno odpravilo, še upati ni lepih prašičev. Ravno tako nespametno je imeti mrjasca le za jesen, da še leta ne dočaka. Izkušeni prašičerejci pravijo, da je mrjasec šele v tretjem letu najboljši. Čas je, da te napake za vselej izginejo.

Kaj bo z našimi gozdi?

IV. Pogozditev goličav.

Povsod po naši domovini se pozna, kako je sekira neusmiljeno gospodarila. Sekalo se je še enkrat več kakor je moglo v istem času zrasti. Zdaj kažejo gozdi gola rebra ali je zrastle le neznamitno grmičevje brez vrednosti. Gospodar bi moral gozd saditi, pa se ne zmeni. Da trpi cela okolica zaradi tega, ljudje ne pomislijo. Kjer se kažejo na takem opustošenem svetu le puste goličave, je to žalosten pogled za vsakega domoljuba. Ko bi se te goličave nanovo zasadile, bi celi kraj dobil drugo obliko, naša dežela bi postala veliko lepša, oblekla bi kakor nevesta praznično obleko.

Prav lep zgled imamo v tem na Češkem. Deželni kulturni svet je razpisal nagrade za pogozdovanje goličav. Začetka je šlo počasi. Leta 1906 je proslilo 34 proslincev za pogozditev 115 ha, leta 1907 že 114 proslincev za 429 ha. Leta 1907 so dali v ta namen 114 gospodarjem 6535 K 30 vin. podpore. Zasadili so skupno 165 oral goličav in dobili za 1 oral 38 K 70 vin. podpore.

Leta 1908. je proslilo že 136 proslincev za 438 ha goličav. Vsem niso mogli dati, ker ni bilo sredstev. Dovolili so pa 121 proslincem za 109 ha t. j. 186 oral 7554 K podpore. — Kmetje so dobili veselje do lepega dela. Sami spoznajo, kako je to zanje koristno in gotovo ni dolgo do tega, da bodo na Češkem zginitile goličave, katere je lahko zasaditi.

Zakaj bi ne bilo kaj takega tudi pri nas mogoče. Če hočemo imeti lepo deželo in kmeta obvarovati nalivov in povodenj, bomo morali zato skrbeti. Saj važnost gozda in gospodarski pomen lesa veliko premalo vpoštevamo.

Ravnokar se delajo računi za razna društva. Gotovo bi ne mogle hranilnice boljše podpirati gospodarstva, kakor če razpišejo nekaj nagrad za pogozditev goličav in popolno opustošenih gozdov, ki se brez posebne skrbi ne bodo zadržali.

S tem koristijo vsemu gospodarstvu, dajo spodbudo k pametnemu kmetovanju, skrbijo za lepoto kraja in postavijo žive pomnike zavednih organizatorjev. Čemu nam bodo res veliki rezervni zakladi? Če smo začeli, bodo drugi, ki dobijo vse urejeno, tem lažje nadaljevali.

Ravnotako so dolžne zavedne občine te nasade podpirati. V korist bodo gotovo vsem v občini. Začne se lahko prav z malim, da dobijo ljudje veselje. Brez dvoma se bo tudi deželni odbor oziral na utemeljene prošnje. Če se dá tisoče za druge namene, kar je seveda prav, se ne sme pozabiti na to, za vso deželo važno vprašanje.

Glavno stvar mora pa storiti lastna pridnost in zavednost. Svojo domačijo boš izboljšal, svojemu otroku pomagal, dohodke pomnožil in se skazal moža, ki razume, kaj je treba. Pozimi in spomladi ni posebnega dela, lotimo se z železno vztrajnostjo. Gotovo bomo veselili svojega dela.

Bacili.

Kaj vse zdravniki ne iznajdejo. V Ameriki so opazovali v južnih državah, da so ljudje kar nenadoma postali nesposobni za vsako delo. Neka čudna utrujenost se poloti bolnika, da se mu nič ne ljubi in nič ne more. Pri tem vedno bolj peša in hira, dokler ga neka zaspanost ne konča. V sami Ameriki je bolnih na ta način do 2 milijona ljudi. Čim bolj so revni, raje se jih bolezen prime. Morajo pa že biti precej veliki reveži, ker še saje iz dimnikov pobirajo. Dobili so isto bolezen tudi v Evropi, posebno pri delavcih raznih tunelov, kakor tudi v Aziji in Afriki.

Amerikanci se vselej pošteno lotijo dela. Iskali so in dobili sovražnika. V želodec so se naredili bacili, komaj 2 mm dolgi in prav tenki požeruhi, ki se primejo kože, pridejo v drob in pijejo kri in tako reveža v kratkem končajo. Seveda bodo zdaj iskali protibacila, katerega bodo vcepili bolniku, kakor pri kozah, davici ali laški malariji. Tako bo ta utrujenost ali po domače lenoba kmalu popolnoma izginila.

Ko bi kak navihani Amerikanec hodil po naših krajih in videl povsod toliko lenuhov, bi mu gotovo moralo priti na misel, da imajo ti reveži tudi lene bacile v sebi. Za našega kmeta bi bila pa velikanska pridobitev, proti kateri je Štefensova, ki je iznašel železnico, le muha, ko bi kdo vse lenuhe pozdravil. Če imajo ti res le lene bacile, bi jim bilo treba nasprotno vcepiti, ki bi vse prejšnje pomorili, pa bi imeli precej

vse pridne ljudi. To bi se potem delalo in napredovalo, da bi bilo veselje. Jeza bi pri gospodarju in gospodinjki skoro izginila, da bi res nebesa že tu imeli.

Še lepši bi pa bili bacili zoper veliko žejno vinskih in žganjskih bratov. Seveda mora biti to le bolezen. Vedno ga peče po grlu in želodec. Čim bolj zaliva, bolj ga žeja. Vse gospodarstvo hira, nos rdeči, želodec se krči, moč peša, grob se odpira — in pri tem oni krepki izrazi pridušanja in kletvine, kakor bi se bacili še možgan lotili. Gotovo je bacil pijanosti notri zašel in zdaj požira notri vse dobre sklepe in najboljše moči. Zdaj veste, zakaj se skoro nobeden pijanec ne ozdravi. Ko bi mogli še tem vcepiti protibacil, ki bi zadušil vse pijanske bacile tako, da bi se pijancu vsaka pijača kar studila in bi jo še pogledati ne mogel, bi v polovici naših hiš peli zahvalne pesmi. Krčmarjem bi se pa kar žolč razlil. Kakšni reveži bi bili potem siromaki.

Seveda bi se bilo bati, da se marsikateri ne bi hotel dati cepiti, ker so mu ti pijani bacili preveč všeč. S takimi bi bilo malo težavno. Menim pa, da bi marsikaterega preveč mokrega rada kar žena doma cepila ali še dobila kakke usmiljene sosede, ki bi nekoliko prišli, da se grešni bacili prav uničijo. Naši poslanci bodo tudi radi postavili skovani, dase naj vsak, kdor bo dvakrat v jarku najden, kar siloma cepi. To bi bila dobrota in začelo se bi lepo življenje. Zdravnike torej treba prositi, da naj hitro poiščejo ta bacil, ki se gotovo nahaja v vseh pijancih in iščejo še bolj skrbno protibacilov. Dokler teh ne bo, pa dajmo sami leni in pijani bacil iz sebe iztebiti. Saj je najboljšo takrat za človeka, če sploh zdravnika ne potrebuje.

Matere in dekleta v našem delu.

Značaj narodnih delavcev.

Gotovo imamo med našimi ženskami veliko prav zmožnih delavk. Splošno smemo reči, da ima žena več smisla za red in pospravljanje, kakor mož, ki se le prerad navadi malenkosti zanemarjati. Žena ima več potrpežljivosti v domačih težavah, kar se povsod vidi. Gotovo more s temi lepimi lastnostmi prav dobro izpolnjevati moško pomanjkljivost. Vprašanje je vendar, če je žena sposobna za pravo narodno delo, pod katerim razumemo delo, s katerim se povzdigne domača hiša, domače gospodarstvo in ljudje bližnje okolice. To veliko narodno delo torej ni v pitju, ne v govorih, ne v neki zunanji časti, temveč v darovanju samega sebe in vseh svojih moči za vzvišeni cilj. Seveda ni to lahko storiti. Prav primerno izražajo značaj in delovanje narodnega delavca slabi verzji, ki jih je tak trpin zapisal znancu v spominsko knjigo:

Kdor ima srce goreče,
delat za Boga in brata,
okusit mora bol nesreče,
slovo je dal veselim uram.

Trpljenje njemu, srečo drugim
namen mu je življenja.
Saj Oče večni ve,
da njemu le se trudim.

Iz tacega lahko izpeljemo lastnosti, ki naj jih ima vsak. Kdor hoče svojemu narodu v resnici koristiti, torej popišemo s tem značaj pravih domoljubov. Ženske bodo same spoznale, kaj jim manjka in kako naj skušajo pomanjkljivost odstraniti. Imeti mora vsak navadni delavec:

1. Bistri razum.

S tepci ne pridemo naprej. Bog je naše ljudstvo dobro obdaril z razumnostjo. Toda razum še ne zadostuje. Treba se je učiti. Kdor meni, da sam zadosti ve in je vse neumo, kar drugi svetujejo, je pravi norec. Vsak pameten človek se bo rad učil, veliko učil prav do groba. Vedno moramo še napredovati. Ker smo bili toliko časa zanemarjeni in so šole zelo pomanjkljive, se je treba učiti. Kdor hoče drugim koristiti, mora biti sam dobro podkovan. O učenju vam v družih člankih kaj več povem. Da se znanje dobro porabi, je pa treba zdrave, domače pameti. Treba je vedeti, da je dvakrat ena dve, štiri več kakor tri. Ko bi se držali po onih starokopitnih modrijanih, ki so vsak nov nasvet pozdravili s pomilovalnim posmehovanjem: »Tega pred ni bilo, pa smo vendar dobro živeli.« Ko bi se tega držali, ne bi imeli ne hranilnic, ne društev, ne mlekaren, ne izboljšane gospodarstva, ne vsega drugega, kar smo v zadnjem času dosegli. Pameten človek vsako novo reč ogleda, pomisli dobre in slabe strani, računi in kakor račun pokaže, tako stori. Kaj mu mar za zabavljanje. Kaj za ugovore?! Te hladne razsodnosti splošno še najbolj pogrešamo pri našem ljudstvu. Večkrat ne vrjame niti lastnim očem, pač pa raznim pijancem in hujšakcem. — Res nima ženska po naravi tako hladnega razuma, ker ji je pamet večkrat od vremena odvisna, splošno pa moram reči, da niso prav nič za moškimi. Veliko lažje si dajo kaj pametnega dopovedati in spoznano boljše držijo, ker ne hodijo v gostilne, kjer marsikateremu gospodarju vso pamet vzamejo. Kar imamo doma dobrega, držimo, kar vidimo ali skusimo, da je boljše, tega se oprismo, naj nas tudi norci zaničujejo. Kdor hoče za narod res delati, mora imeti vedno odprte oči.

2. Čisto srce.

Meseni ljudje, ki gledajo le na lepoto telesa in vživanje svetnih dobrot, se ne bodo posvetili velikemu delu. Cunjasti ljudje, ki le na zunanjem visijo, so za to nesposobni. Želodčni ljudje, ki so našli najvišjo srečo v jedi in pijači, ne bodo z vami v tem delu. Lakomniki tudi ne. Naši delavci morajo imeti čisto srce, delati za Boga in bližnjega,

da izpolnijo s tem namen, ki jim je bil od Stvarnika odločen. — Lahko skrbi pri tem vsak za svojo korist, lahko gleda tudi, da se mu delo pošteno plača, toda to je stranska stvar. Glavni namen mora vedno ostati splošni napredek in povzdiga gospodarstva. Kdor sam zase dela, bo z naprednim gospodarstvom vselej sebi največ koristil. Kar je popolno prav. Če bomo pa v splošnem delu vedno na to gledali, koliko nam bodo plačali, ne bomo napredovali. Tisti, ki za druge ledino orjejo, sami zase malo dosežejo. — Še bolj je pa treba čistega srca zoper razne nevarnosti. Ste brali o poneverjenjih, o goljufijah in tatvinah pri društvih, ste slišali, kako se ozirajo razni odborniki in načelniki na svoje sorodnike in znanke. Kako se dajo mnogi v zavodih varati od raznih potnikov, kako radi sprejemajo darove! To je umazanost, izdajstvo. Kdor iz ljubezni do znanca ali sorodnika po krivici sodi ali naklanja iz splošnega svojcem nezaslužen dobiček, je izdajavec narodnega dela. Na pravega narodnega delavca ne vpliva ne kri, ne zlato, ne prijateljstvo. Imeti mora povsod čisto srce, to je čiste namene. Ozira se le na svoje delo in svojo dolžnost.

Najboljši vodnik nemških katoličanov v zadnjem času Vindhurst je imel le prav malo pokojnino, s katero je živel svojo družino. Poslanci v Nemčiji niso takrat dobivali nobenih dijet. Sovražniki so se bali njega in njegovega spretnega vodstva. Tu mu ponudi neki knez oskrbnišvo svojega velikega premoženja pod tako ugodnimi pogoji, da bi ne imel s vso družino nič več časnih skrbi. Toda prevzete dolžnosti bi ga ovirale v delu za splošni blagor. — Vindhurst je po kratkem pomisleku odklonil. Ostal je reven, toda zmagal je s svojim delom in z vztrajnostjo nemških katoličanov tudi Bismarka. Vsi nasprotniki so ga spoštovali, skoro vsi nemški vladarji so poslali zastopnike k njegovemu pogrebu. Samih poslancev je bilo čez 400, katoličani se ga pa spominjajo kot vzornega moža. Bil je čist značaj.

To čisto srce pa prihaja le iz prave ljubezni. Ravno tisto je, kakor se nam kaže na devicah mučenicah: sv. Luciji, sv. Neži, sv. Agati in vseh drugih. Račje so dale premoženje in življenje, kakor svojega Jesusa, raje so prestale smrtne bolečine, kakor bi vero zatajile. To so bili najčistejši nameni, najčistejše srce.

Dasiravno niso imele naše ženske doslej dosti priložnosti kazati svojo ne-sebičnost, je vendar gotovo, da so je zmožne. Mlinski kamen se šele pri mletju popolno ugladi in zgubi zadnje robove, biseri dobe šele pri brušenju svojo pravo lepoto in vrednost, značaj se pa v vojski in delu pokaže. Ker ima ženska več čustva, torej več zmožnosti za darovanje, bodo mogle tudi ženske povsod imeti čiste namene in delati s požrtvovalnostjo in ponižnostjo domača in splošna dela.

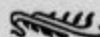
Pri tem še nekaj. Skoro v vseh krajih ste imeli že može, ki so bili začetkom navdušeni za kako društvo, morebiti še v odboru. Toda kmalu so postali strastni nasprotniki ali pa brezbrizni udje. Niso jih zadosti počastili, zaželenega lastnega dobička niso dosegli in tako prestopili k nasprotnikom, katerih ima vsaka dobra stvar povsod zadosti. To ni moško, ni značajno. Naši ljudje pravijo, da taki pljujejo v lastno skledo. Mož mora ostati kakor hrast.

Ravno v tej zadevi se pa bolj kaže ženska slabost. Mala občutljivost jo razkači, da moža odvrča, da sama opusti kupovanja ali dajanje: »Povsod je bolj, še kakor v lastnem zavodu.« — Narodna čast in dolžnost društvnikov zahtevata, da se domačih zavodov z vsem srcem oklenemo, jih branimo proti vsakemu in se jih držimo, če tudi včasih v malo lastno škodo. V tem naj se tudi ženske izkažejo, ker bodo tako izvrševale v skupnem delu velike narodne cilje, da izpeljemo počasi popolno organizacijo. (Dalje.)

Drobtine

NOREC IZPREOBRNIL GOSPODARJA.

Njega dni je bila navada, da so imenitni gospodje imeli norce, da so jim dolg čas preganjali s svojimi burkami. Nek tak plemenitaš je svojega norca posebno rad imel. Dal mu je napraviti lepo usnjato kapo z oslovskimi ušesi, kakoršne so navadno norci nosili in mu je rekel: »Te kape ne daj nikomur, razen, če bi bil še bolj nor, kakor ti!« — Primerilo se je pa, da je gospod zbolel in zdravnik je prihajal vsaki dan k njemu pogledat, kako mu je. Ko je pa odhajal, so ga popraševali gospa in družina, kako je bolniku. »Vse kaže, da bo šel — ne bo obstal« je odgovarjal zdravnik. Norec, ki je to slišal, je djal sam pri sebi: »Če bo gospod šel, gotovo ne pojde peš, ampak bo ali jahal ali pa peljal se.« Zatorej je hodil gledat h konjem, če kdo katera sedla in tudi v šupo, če kdo kočijo pripravlja, — pa ni bilo nič. Čez nekaj dni gre h bolnemu gospodu in mu reče: »Gospod, vsi govoré, da pojdete in da ne ostanete; povejte vendar, kako dolgo mislite izostati. Ali eno leto?« — »Oj, še dalj, ljubi moj« — odgovori bolnik — »znabiti deset let ali pa še dalj — še sam ne vem!« — Nato pravi norec: »I, pa jaz ne opazim nobenega pripravljanja za to, ne v hlevu, ne v šupi! Zatorej Vam ponudim svojo kapo, ker vidim, da ste še bolj nor, kakor jaz. Če bi jaz hotel toliko časa izostati, bi vendar po svoji neumni pameti kaj pred saboj poslal tje, kamor bi odpotoval, da bi imel o čem živeti in bi ne trpel pomanjkanja. Vzemite torej norčeve kapo, — vam gre po vsi pravici!« Gospodu so te norčeve besede v srce segle tako, da se je spokoril, napravil testament in tudi pred Bogom poravnal račun ter se tako pripravil na pot v večnost.

Daje po**4¹/₂%**

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje - **po 4¹/₂%** brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom **predujme** na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menjice.

2653

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik,

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik,

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.

Vedno in v vsaki množini je dobiti:

Zarezano strešno opeko prve vrste, z jamstvom za nje trpežnost skozi pet let in opeko za zid

iz lastne nove, moderno opremljene parne opekarne na Viču pri Ljubljani, dalje stavbni kamen za zidanje iz domačega kamenoloma v Podpeči, pri

I. Knez-u v Ljubljani.

1160 26-1

NAJBOLJŠA IN NAJSIGURNEJŠA PRILIKA ZA STEDENJE!

Denarni promet do 31. decembra 1908
čez 72 milijonov kron.

Lastna glavnica K 420.537-92

Stanje vlog dne 31. majnika 1909
čez 20 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

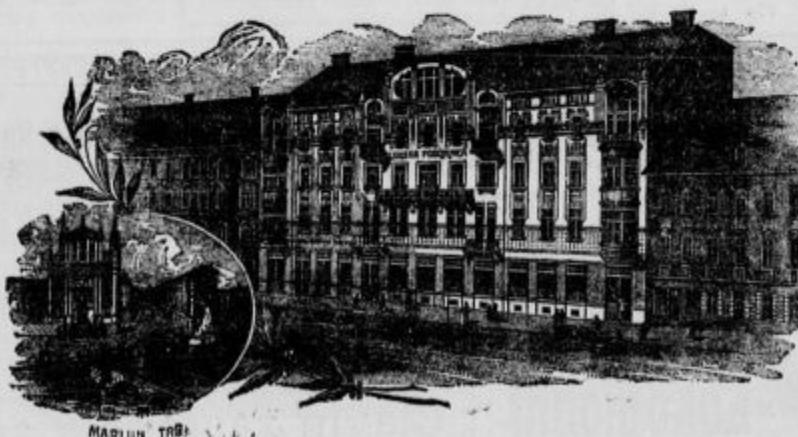
6

Miklošičeva cesta št. 8, prtilčje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvi

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4¹/₂%

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih **100 kron čistih 4-50 kron na leto.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadrušnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant. eskomptirajo.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. **Josip Siška**, stolni kanonik, predsed. Odborniki: **Anton Belec**, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu n. L. **Fran Povše**, vodja, graščak, državni in deželni poslanec. **Anton Kobi**, posestnik in trgovec, Breg p. B. **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani. **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani. **Ivan Kregar**, svetnik trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. **Fran Leskovic**, hišni posestnik in blagajnik »Ljudske posojilnice«. **Ivan Pollak ml.**, tovarnar. **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani. **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.

Ponudimo vsako poljubno množino:

zarezane strešnike prve vrste

zidake, lončene peči, portland-cement najboljše vrste, šamotne plošče za tlakovanje cerkva, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & KOMP., LJUBLJANA.

Na zahtevo pošljemo radevolje vzorce in prospekte takoj brezplačno.

490 1

V Ameriko
in Kanado

zločina, cena
in varna

vožnja: **Cunard Line**

Bliznji odhod iz domače luke
Trsta: Pannonia 1./3., Carpathia 6./3., Ultonia 29./3. 1910.

Iz Liverpoola: Lusitania (najboljši največji in najlepši parnik sveta), dne 19./3., 9./4., 7./5., 28./5., 18./6. 1910. Mauretania 12./3., 2./4., 30./4., 21./5., 11./6. 1910.

Pojesnile in vožnje karte pri Andrej Odlasek, Ljubljana, Slomšk. ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusov. Cena vožnji Trst-New-Jork III. razred K 180— za odraslo osebo vstevši davek in K 100— za otroka pod deset let vstevši davek.

Ali ste že dobili fonografi zastonj?

Da povsod vpeljem svoje izborne najnovejše valjarje, imenovane „Goldhart“, sem se odločil, da razdelim 2500 fonografov. Zahtevajte prospekt, obenem vpošljite 10 vinarso znamko in lahko prejmete pojasnilo, kako lahko dobite zastonj in colnine prosto krasen koncertni fonograf.

I. fonografski uvoz Löwin

DUNAJ VI., Gumpendorferstrasse 111/55.

176 6—1

Bradyjeve želodčne kapljice

s podobo

Marijateljke Matere Božje

kot varstveno znamko, zato zbrane Marijateljke

želodčne kapljice

so najboljše, skozi 30 let preizkušeno sredstvo proti motenju v prebavi vseh vrst, gorčični, zaprtja, plavobola in težkočam v želodcu, tvoritvi želodčne kisline itd. Dobi se v lekarnah za ceno K 50 in K 140. Razpošilja na deželo lekarnar C. Brady, Dunaj I., Fleischmarkt št. 2367.

6 steklenic za K 5—, 5 dvojne steklenice za K 450 franko. Pazite na varstveno znamko s podobo Marijateljke Mat. Božje, ručet ovitek in podpis C. Brady.

NAJBOLJŠI CESKI IZVOR!

S. Benisch

Geneno posteljino perje

1 kg silvega skubljenega, do-
brega perja. K: 1 kg boljega
K 24, polbolega K 30, bo-
lega K 36, boljšega skubljenega
K 40, 1 kg srednje finega,
srednoblega, skubljenega K
44 in K 48, 1 kg silvega puha
K 10 in 1 K 12, 1 kg boljšega pu-
ha 10 K; najfinije perje puha
140 50—

12 K — Pri odjemu 1 kg se polije franko

Dovršene postelje zelo napojene, iz zelo gostega

jako trpežnega rdečega, modrega

belega ali rumenega nankin-blaža, pernice, 11 cm dolga,

11 cm široka z blazinama, vsaka 6 cm dolga in 5 cm široka

napojena z jako opim, multim perjem 1 K, z srednje finim

polpuphom 20 K, z najfinijim sivim puhom 24 K; posamezne

pernice 10, 12, 14 in 1 K; blazine 100 in 4. — Za neprim.

denar nazaj. Zamenjava dopustna. Po povz. od 12 K višje franko

S. BENISCH v Dešenici št. 71, Cechy.

Ceniki zastonj in franko.

Združene tovarne za volnino prodajajo letos zopet izključno po meni 4000 komadov takozvanih

vojaških kocev za konje

za ceno le K 440 komad in K 860 za par (6 parov franko na dom) naravnost na lastnike konj. Ti debeli, trajno trpežni koci so topli kot kožuhovina, temnosivi, okoli 150 200 cm veliki, torej lahko pokrijejo celega konja. Razločno pisana naročila, ki se izvršujejo le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na

STEINER-jevo komisijsko razpošiljalnico združenih tovarn za koce

Dunaj II, Taborstrasse 27 G.

Ceniki na željo zastonj in franko. — Za neugaja-
joče se zavežem vrniti naprej poslani denar.

Mnogoštevilna priznanja in naročila so došla od kobilarne v Radavcu, Komarno in Brody, župnika Kolarja Tutz, dr. Vračuna, odvetnika v Varasdu, posestnika Weichbergerja Illosva, Grünwalda, Zor-
kovak, Rotter Lichten, pl. Mroczkowski-ja Dobro-
stany, Rosenauerja Zg. Moldava, Hahlissa Manken-
dorf, Schenka Gerlsdorf, lastnika umetnega mlina,
2996 Fohringerja in dr. (I)

BENZ

- sesalne plinove naprave za vsako ku- 3800 naprav v
- Motorji na surovo olje, bencin in razsvetlj. plin rivo več nego prometu.
- Diesel motorji najnovejše in preurejene konstrukcije
- tovorni in špedicijski vozovi
- Lokomobili

Avstrijska družba za BENZ-
MOTORJE, DUNAJ X. 405 10—1

Glavni zastopnik za Kranjsko:

G. BRINŠEK, inženir

teh. agentura za stroje: Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 26.